

A pædagogia kapcsolata az állat-lélektannal.

A *Zeitschrift für Pädagogische Psychologie* harmadik füzetében fejtegeti E. Claparède azt a kérdést, hogy mily irányban lehet hasznára a pædagogusnak az állatok lelki életének tanulmányozása és fejtegetéseit a következőkben foglalhatjuk össze. Az állat-lélektan mindennek előtt értékesen támogathat bennünket a gyermek szellemi életének megértésében. Mind a két tudomány egyféle nehézséggel küzd, mert a felnőtt emberétől nagyon elütő tudatjelenségeket kell értelmeznie. Az állatnál nagyobb a nehézség, de ép ez a jó, mert a gyermeknél hajlandók vagyunk a különbségeket észre nem venni és az állat-lélektanból megtanulhatjuk a különbségek meglátását, úgyhogy nem fogjuk a gyermek lelkét azonosnak gondolni a felnőttével. Az állat-lélektan kifejlett módszerei is hasznunkra válhatnak, hiszen tárgyunk rokon. A gyermek lelke fejlődésben levő lélek és az állatok lélektana teljes egészében a lélek fejlődésének menetébe enged bepillantást. A fejlődés menete ugyan a két esetben teljesen különböző, de ép a különbségek hangsúlyozása vezet a gyermek sajátosságának éles felismerésére. Még hasznosabbak az állat-lélektan eredményei, ha nem a szellem egész fejlődését, hanem egy határozott tevékenységét vesszük figyelembe (emlékezet, utánczás, gondolkodás, ösztönök, stb.). Egyenesen nélkülözhetetlen végül az összehasonlító módszer akkor, amikor funkcionális szempontból akarjuk tekinteni a lelki jelenségeket, ha azt akarjuk meghatározni, mi az egyes szellemi folyamatok szerepe és élettani jelentősége.

A didaktika sokat tanulhat az állatok tanulására, dresszúrájára vonatkozó megfigyelések eredményeiből, különösen fiatal vagy elmaradt gyermekekre vonatkozólag, akiknek a tanulásában csak ritkán jut szerepe a gondolkodásnak. Az állat tanításában csak az olyan eljárás vezet célhoz, amely az állat érdekévé teszi a véghezviendő cselekedetet. Az ember képzésében is a természetes ösztönökből kell kiindulni. A feladat könnyebb ez esetben, mert a gyermekben sok olyan ösztön van, amely különösen alkalmat nyújt nevelő befolyás érvényesítésére, mint a kíváncsiság, a beszélésre való hajlandóság, az utánczás stb. Ezek a törekvések rendszeren megvannak a gyermekben, de ha hiányzanak vagy lappanganak, először meg kell ezeket csiráztatni vagy felkelteni. Pl. alkalmas kérdésekkel a megtanulandó dolgot a gyermek értelmi szükségletévé tehetjük. Értékes segítsége a tanítóknak az állat-lélektan annak felderítésében, hogyan megy végbe a tanulás és nevelés, hogyan tesz szert az ember szokásokra, hogyan nyom el határozott ösztönöket. Az állatok nagyon könnyen szereznek szokásokat és így rajtuk jól meg lehet ezen tanulásmód törvényeit figyelni. A tíz éven aluli gyermek pedig nagyon hasonló tanulás dolgában az

állathoz, mert nem mindig tudja megérteni, amit meg kell tanulnia. A kisgyermek valósággal úgy van szervezve, hogy sok dolgot megértés nélkül, utánzással tanuljon és tartson meg. Ahhoz azonban, hogy szokásokra tegyen szert a gyermek, tevékenynek kell lennie és ismételnie kell a tanulás tényét. Az ismétlés általában unalmas, de érdekessé lehet tenni. Az állatok dresszúrájában az érdeklődést az egész tanulási idő alatt ébren tartják, sőt még azután is, hogy a szokás megmaradjon. Gyermekeknél is lehet módot találni az érdeklődés állandó ébrentartására. Az állatokon végzett laboratoriumi kísérletek azt mutatták, hogy tanulási görbékük hasonló viszonyok közt feltűnően hasonlít az emberéhez. Ez a hasonlóság nagyon értékes, mert így módunkban áll állatokon végrehajtani olyan kísérleteket, amelyeket gyermekeknél alig tudnánk létrehozni.

Igen jó alkalmat nyújt az állatokkal való kísérletezés a pedagógusnak a «tanító-erények» kifejlődésére. Az állat-lélektani gyakorlatok különösen két dologra tanítanak meg a tanítót, egyrészt türelemre és együttérzésre, másrészt béketűrésre és szelidségre. De éppen ezen okból volna célszerű ilyen gyakorlatokat az iskolába is bevinni. A gyermek úgy is vonzódik az állatokhoz, életük minden megnyilatkozása felkelti figyelmét, sokszor utánzási ösztönét is (játékok). Az állatok megfigyelése az állattani oktatást rendkívül érdekessé és eredményessé tenné, de az állatok lelki életének megfigyeléséből is sok hasznot meríthetnének a gyermekek értelmi és erkölcsi szempontból egyaránt. — Mindezek az előadottak arról győznek meg bennünket, hogy az állat-lélektan nagy mértékben megérdemli a pedagógusok figyelmét.

*

Binet módszere Amerikában. Érdekes kísérletről számol be a *Pedagogical Seminary* második számában H. G. Goddard, aki egy kis város népiskolájában az alsó hat osztály minden tanulóját megvizsgálta értelmesség szempontjából a Binet-féle módszer alapján. A vizsgálatnak kettős célja volt; egyrészt meg akarta állapítani a gyermekek értelmességbeli különbségeit, másrészt azonban magát a módszert is vizsgálat tárgyává tette. Azt előre megállapította, hogy a kérdések, amelyeket Binet és Simon állítottak össze, fokozatosság szempontjából helyesek és általában jól felelnek meg azoknak az életkoroknak, amelyekre szánták őket. Mindamellett a kísérlet eredményének kellett eldöntenie, hogy minden egyes kérdés jó helyen van-e és nem nagyon nehéz, vagy nem túlságosan könnyű-e az illető korú gyermekeknek. Az eredmény azt mutatta, hogy 56 kérdés közül öt volt nagyon nehéz, mert nem tudott ezekre a kérdésekre helyes feleletet adni azoknak a gyermeknek legalább 75%-a, akik minden